

Notitie Reacties en Antwoorden

Regionaal Groenprogramma 2010-2020

Algemeen Bestuur Holland Rijnland
17 februari 2010

*In Holland Rijnland werken samen:
Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk
Leiden, Leiderdorp, Lisse,
Noordwijk, Noordwijkerhout,
Oegstgeest, Teylingen,
Voorschoten en Zoeterwoude*

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1 Inleiding	3
2 Reacties concept Regionaal Groenprogramma	3
2.1 Portefeuillehoudersoverleg Ruimte	3
2.2 Overheden	5
2.2.1 Gemeente Bloemendaal	5
2.2.2 Gemeente Hillegom	5
2.2.3 Gemeente Kaag en Braassem	5
2.2.4 Gemeente Katwijk	7
2.2.5 Gemeente Leiden	7
2.2.6 Gemeente Leiderdorp	8
2.2.7 Gemeente Lisse	12
2.2.8 Milieudienst West-Holland	12
2.2.9 Gemeente Noordwijk	13
2.2.10 Gemeente Noordwijkerhout	14
2.2.11 Gemeente Oegstgeest	14
2.2.12 Gemeente Teylingen	14
2.2.13 Gemeente Voorschoten	14
2.2.14 Gemeente Zoeterwoude	15
2.3 Maatschappelijke organisaties	17
2.3.1 Agrarische Natuurverenigingen	17
2.3.2 Milieu overleg Duin- en Bollenstreek	18
2.3.3 Vereniging Veenderpolder en Wijde Aa	19
2.3.4 Stichting Het Zuid-Hollands Landschap	20
3 Afwegingen	22
3.1 Clustering	22
3.1.1 zorg over de verplichting tot clustering	22
3.2 Toetsingskader	22
3.2.1 nadere uitwerking toetsingskader en proces	22
3.2.2 groenblauwe toets	23
3.3 Financiën	23
3.3.1 relatie met de Beheersverordening van het Regionaal Investeringsfonds ..	23
3.3.2 middelen voor de hele regio	23
3.3.3 geen hogere regionale bijdrage voor niet-prioritair gebied	24
3.3.4 geen voortijdige uitputting van RIF-gelden voor groen voorzien	24
3.3.5 geld voor inrichting	24

1 Inleiding

In deze notitie met Reactie en Antwoorden zijn de reacties op het concept Regionaal Groenprogramma van Holland Rijnland samengevat en beantwoord door het Dagelijks Bestuur van het Holland Rijnland.

Op 2 juli 2009 heeft het Dagelijks Bestuur ingestemd met het concept Regionaal Groenprogramma. Vervolgens is het op 17 juli 2009 vrijgegeven voor reacties. Tot 1 oktober 2009 konden de colleges en gemeenteraden van de Holland Rijnland-gemeenten, maatschappelijke organisaties en belanghebbenden hun reacties op dit bespreekstuk inbrengen. Op 16 september is het concept Regionaal Groenprogramma besproken in het portefeuillehoudersoverleg Ruimte. Daarnaast zijn in totaal zijn 15 schriftelijke reacties ontvangen. Naast 10 gemeenten in Holland Rijnland hebben ook de Milieudienst West-Holland, de gemeente Bloemendaal, de federatie van agrarische natuurverenigingen, Stichting Zuid-Hollands Landschap, Vereniging Veenderpolder en Wijde Aa en het Milieu-overleg Duin- en Bollenstreek gereageerd.

Over het algemeen zijn de gemeenten en belanghebbende op hoofdlijnen positief over het Regionaal Groenprogramma. De reacties zijn in deze nota samengevat en voorzien van een antwoord. Of de zienswijzen tot aanpassing van de het concept Regionaal Groenprogramma leiden, is in de beantwoording aangegeven. De belangrijkste reacties zijn toegelicht in het laatste deel van deze nota.

2 Reacties concept Regionaal Groenprogramma

In dit hoofdstuk zijn de samenvattingen van de reacties opgenomen. Daarbij is een onderverdeling gemaakt tussen enerzijds overheden en anderzijds maatschappelijke organisaties. Bij de reacties is het antwoord van het Dagelijks Bestuur opgenomen en aangegeven of de reactie leidt tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma

2.1 Portefeuillehoudersoverleg Ruimte

2.1.1 PHO Ruimte 16 september 2009

Op 16 september 2009 is het concept Regionaal Groenprogramma voorgelegd in het portefeuillehoudersoverleg Ruimte van de regio. Het portefeuillehoudersoverleg Ruimte heeft de portefeuillehouder Natuur en Landschap gevraagd de op- en aanmerkingen mee te nemen om hiermee het Groenprogramma aan te scherpen.

De volgende opmerkingen worden meegegeven:

- a. Dhr. Weijers van de gemeente Hillegom verzoekt de 'ommetjes' op te nemen op de indicatieve lijst. Daarnaast maakt hij een voorbehoud t.a.v. de financiën. Ook vraagt hij de eerste tranche projecten te versnellen.
Antwoord: zie § 2.2.2
- b. Dhr. van Dunné van de gemeente Voorschoten vraagt de nota van glas naar gras niet als vigerend beleid op te nemen maar het betreffende bestemmingsplan. Daarnaast mist hij het 'Zoef' fietspad Leiden-Den Haag in de nota.
Antwoord: zie § 2.2.13

- c. Een aantal aanwezigen vraagt meer ruimte op te nemen voor lokale projecten. Er worden twijfels geuit bij nut en noodzaak van de (gebiedsgerichte) clustering.
Antwoord: zie § 3.1
- d. Dhr. de Kok van de gemeente Oegstgeest mist in het stuk een passage over compensatie van infrastructurele ingrepen. De relatie met de projecten die hiervoor ingezet kunnen worden, moet volgens hem duidelijker.
Antwoord: voor een totaaloverzicht van alle groenprojecten in Holland Rijnland, is er iets voor te zeggen om in het Groenprogramma ook aandacht te besteden aan alle compensatieprojecten. Deze informatie is op dit moment niet voorhanden en hier ligt ook geen rol voor Holland Rijnland. De RIF-gelden voor groen zijn niet bedoeld als fonds waarin compensatie-geld wordt gestort en waaruit compensatie-projecten worden gefinancierd. Dit heeft namelijk tot gevolg dat de relatie tussen project en compensatie vertroebelt.
- e. Dhr. Steegh van de gemeente Leiden bepleit investering in groenprojecten in het hoefijzer rond de As-Leiden-Katwijk. Hij wil lokale projecten niet uitsluiten mits deze passen in een groter geheel. Tot slot vraagt hij naar de rolverdeling DB en gemeenten.
Antwoord: de rol van de regio is coördinerend. De regio voert zelf geen projecten uit. Zie ook reactie gemeente Leiden, § 2.2.4.
- f. Gevraagd wordt of de RIF-gelden voor groen in delen worden gesplitst, zodat ook latere projecten in aanmerking komen voor cofinanciering.
Antwoord: nee, wanneer zich snel veel plannen aandienen die aan de voorwaarden voldoen zijn de middelen eerder uitgeput (zie ook § 3.2.3).

2.1.2 PHO Ruimte 6 januari 2010

Op 6 januari 2010 is het Ontwerp Regionaal Groenprogramma voor advies voorgelegd in het portefeuillehoudersoverleg Ruimte van de regio.

- a. Dhr. de Kok van de gemeente Oegstgeest vraagt aandacht voor de positie van de Elsgeesterpolder. Oegstgeest wil het overblijvend groen heilig verklaren en de kwaliteit opwaarderen. De gemeenten Teylingen en Katwijk geven aan hierover met Oegstgeest in overleg te willen treden.
Antwoord: opmerking heeft geen gevolgen voor het Groenprogramma.
- b. Dhr. Steegh van de gemeente Leiden vraagt om in de doelstellingen nadrukkelijker aandacht te besteden aan stad-land relatie en de stadsrandzone.
Antwoord: akkoord.
- c. Mevr. Ateş van de gemeente Zoeterwoude stelt voor om aan te sluiten bij de indeling van provinciale landschappen, in plaats van de huidige clusterindeling, omdat dit praktischer is voor samenwerking / fondsenwerving. Dhr. Homan van de gemeente Teylingen antwoordt hier tegen te zijn, omdat hiermee de Bollenstreek buiten het beschermd groen valt.
Antwoord: de huidige clusterindeling biedt voldoende aanknopingspunten voor samenwerking met de provincie.
- d. Dhr. Binnendijk van de gemeente Katwijk vraagt om toch een RIF-bijdrage mogelijk te maken voor het project Nieuw Rhijngest. Dit project is niet alleen gekoppeld aan woningbouw, maar ook een belangrijke regionale ecologische verbinding.

Antwoord: voorgesteld wordt dit ter discussie te stellen in het cluster bij het opstellen van het gebiedsprogramma. Opmerking heeft geen gevolgen voor het Groenprogramma.

- e. Dhr. Glasbeek van de gemeente Leiderdorp vraagt om een beperkte bijdrage vanuit het RIF aan grondverwerving binnen een project mogelijk te maken. Andere gemeenten kunnen zich vinden in het voorstel van Leiderdorp.

Antwoord: akkoord, hierbij wordt aangesloten bij de voorwaarden die aan subsidiering van grondverwerving wordt gesteld in de Subsidieregeling Landelijk Gebied Zuid-Holland, te weten dat maximaal 10% van de totale subsidiabele kosten van het project grondaankoop mag betreffen.

- f. Mevr. Ateş van de gemeente Zoeterwoude vraagt meer ruimte voor cofinanciering van beheerskosten bij particuliere grondeigenaren. Dhr. Glasbeek van de gemeente Leiderdorp vraagt echter de mogelijkheid te schrappen om uit de RIF-gelden een eenmalige bijdrage te verlenen voor beheerskosten van particuliere grondeigenaren. Dit is volgens Leiderdorp een verantwoordelijkheid van de gemeenten en/of andere subsidieverlenende instanties. Andere gemeenten kunnen zich vinden in het voorstel van Leiderdorp.

Antwoord: de mogelijkheid om vanuit het RIF een bijdrage te leveren aan beheerskosten van particuliere grondeigenaren wordt geschrapt.

2.2 Overheden

2.2.1 Gemeente Bloemendaal

De gemeente Bloemendaal heeft geen op- of aanmerkingen

2.2.2 Gemeente Hillegom

- a. De gemeente Hillegom verzoekt het Hillegomse initiatief tot realisatie van ommetjes alsnog op te nemen in de indicatieve projectenlijst.

Antwoord: indien de gemeente hiervoor op tijd een projectblad aanlevert, wordt het project opgenomen in de indicatieve projectenlijst van het Groenprogramma. Daarnaast moet de gemeente het project opnemen in een gebiedsprogramma. Clusters van gemeenten kunnen elke 2 jaar hun gebiedsprogramma actualiseren en aangeven voor welke (nieuwe) projecten zij cofinanciering aanvragen. Het DB sluit hiervoor ca elke 2 jaar een uitvoeringsovereenkomst af met de clustervertegenwoordigers.

- b. De gemeente Hillegom stelt voor de uitvoering van de eerste jaarschijf te versnellen.

Antwoord: na vaststelling van het Regionaal Groenprogramma in het AB in februari 2010 kan het DB met de clustervertegenwoordigers de eerste uitvoeringsovereenkomst ondertekenen. Hiervoor dienen de clustervertegenwoordigers een verzoek om cofinanciering in op basis van een gebiedsprogramma, inclusief volledig ingevulde projectbladen. Door de vaststelling in het AB parallel te laten lopen met de opstelling van gebiedsprogramma's kan zo snel mogelijk begonnen worden met de uitvoering. Een extra versnelling is niet mogelijk.

2.2.3 Gemeente Kaag en Braassem

- a. De gemeente Kaag en Braassem vraagt het project Braassemerland toe te voegen aan de indicatieve projectenlijst onder de projectenlijst A. Braassemerland wordt geen standaard

woonwijk waarin toevallig wat sloten liggen. Braassemerland wordt een waterrijk woonlandschap waarin water en groen beeldbepalend is. Meer openbare oevers langs het Braassemermeer. Door de aanleg van wandel- en fietspaden wordt de recreatie in het gebied maar ook in de regio vergroot.

Antwoord: indien de gemeente hiervoor op tijd een projectblad aanlevert, wordt het project opgenomen in de indicatieve projectenlijst van het Groenprogramma. Daarnaast moet het project passen in een gebiedsprogramma. Clusters van gemeenten kunnen elke 2 jaar hun gebiedsprogramma actualiseren en aangeven voor welke (nieuwe) projecten zij cofinanciering aanvragen. Het DB sluit hiervoor ca elke 2 jaar een uitvoeringsovereenkomst af met de clustervertegenwoordigers. Dit project valt in de indicatieve projectenlijst onder de C-lijst. Braassemerland is namelijk een woningbouwproject. In het groenprogramma is aangegeven dat projecten gekoppeld aan woningbouw of infrastructuur niet in aanmerking komen voor medefinanciering vanuit de RIF-gelden voor groen.

- b. Het toetsingscriterium van 50-75 m² groen per woning wordt als erg hard ervaren. De gemeente Kaag en Braassem vraagt om bij het toetsen aan dit criterium ook naar de omgeving van het project te kijken.

Antwoord: wij sluiten hiermee aan bij het reeds vastgestelde Regionaal Beleidskader Duurzame Stedenbouw van de Milieudienst West-Holland. Tekst over groenblauwe toets wordt aangepast en verduidelijkt.

- c. De gemeente Kaag en Braassem vraagt in bijlage 2 expliciet de droogmakerijen te omschrijven.

Antwoord: akkoord.

- d. Gemeente Kaag en Braassem spreekt haar zorg uit over de *verplichting* tot clustering. De gemeente meent dat dit ertoe leidt dat projecten die van regionaal belang zijn die binnen één gemeente liggen niet in aanmerking komen voor de RIF-gelden. Deze verplichting vindt de gemeente overbodig en onnodig. Dit biedt te weinig ruimte voor kleinschalige projecten. De gemeente verzoekt een uitzonderingsmogelijkheid hiervoor te creëren.

Antwoord: (kleinschalige) projecten van regionaal belang die binnen één gemeente liggen, kunnen worden ingediend middels de gebiedsprogramma's (zie § 3.1).

- e. De gemeente Kaag en Braassem vraagt om de subsidiemogelijkheden, voorwaarden en het toetsingskader te specificeren. Ook vraagt de gemeenten of er een minimale of maximale eis aan de clustergrootte wordt gesteld.

Antwoord: projecten worden getoetst op basis van de doelstellingen van het programma. Daarbij wordt aangesloten op het toetsingskader van andere subsidieverstrekkingen. Per gebied of doelstelling stelt een cluster van gemeenten een gebiedsprogramma op. Een voorlopige gebiedsindeling is opgenomen in de indicatieve projectenlijst. Een gemeente kan indien gewenst deelnemen aan verschillende clusters.

- f. In een email geeft Kaag en Braassem nog een aantal correcties op de kaarten.
- Kaart 3: diverse jachthavens en camping De Drecht ontbreken (rode stippen) en er staat een jachthaven waar die niet is (X)

Antwoord: kaart wordt aangepast.

- Kaart 3: agrotourisme (winkel, boerengolf etc) Noordam ontbreekt

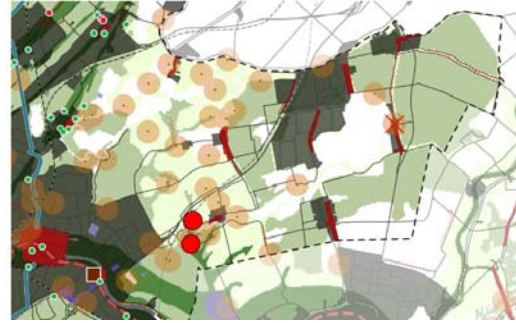
Antwoord: plaats van recreatie-icoontjes is indicatief. Het toevoegen van icoontjes maakt de kaart op dit schaalniveau snel onleesbaar. Afhankelijk van het aantal verzoeken om icoontjes toe te voegen, wordt kaart op dit punt wel/niet aangepast.

- Kaart 4: Kalkmolen is verplaatst vanuit Leiderdorp, deze ontbreekt nog en het Dekkermolentje is verplaatst van Rijnsaterwoude (X) naar Hoogmade.
Antwoord: kaart wordt aangepast.

Aanpassingen kaart 3

Aanpassingen kaart 4

2.2.4 Gemeente Katwijk

- De gemeente Katwijk geeft aan dat het project MAL Nieuw Rhijngeest/'t Duyfrak, onderdeel Dorpsweide op dit moment op de projectenlijst C: overige groenprojecten staat. De gemeente Katwijk zou dit project graag geplaatst zien onder projectenlijst A. Ambtelijk is een nieuw projectblad ingediend voor het project MAL Nieuw Rhijngeest/'t Duyfrak op bladzijde 22 van het concept Groenprogramma genoemd onder f. De uitvoering is gepland voor 2010/2011.

Antwoord: In het Groenprogramma is aangegeven dat projecten gekoppeld aan en als (wettelijke) compensatie voor woningbouw en projecten waarvoor financiering al is geregeld, zoals projecten uit de Overeenkomst Zuidvleugel Zichtbaar Groener, niet in aanmerking komen voor medefinanciering. Het project MAL Nieuw Rhijngeest/'t Duyfrak is gekoppeld aan de Grondexploitatie Duyfrak en krijgt een bijdrage vanuit VINAC/ZZG. Vandaar dat dit project niet in aanmerking komt voor medefinanciering uit het RIF en op de C-lijst blijft.

- Katwijk geeft aan niet uit te sluiten dat zij binnen afzienbare tijd duidelijk hebben in welke mate zij beroep willen doen op de financiële middelen van het Groenprogramma voor de projecten Rijksbufferzone Mient Kooltuin en Groenzone noord-zuid (waaronder het eiland).
Antwoord: beide projecten staan nu op de B-lijst voor uitvoering op iets langere termijn. Opmerking leidt dus niet tot wijziging.

2.2.5 Gemeente Leiden

- De gemeente Leiden gaat ervan uit dat de middelen die gereserveerd zijn voor de uitvoering van het Regionale Groenprogramma in hoofdzaak zullen neerslaan in Leidse Ommelanden, Land van Wijk en Wouden, en Duin Horst Weide (voor zover dat in Holland Rijnland ligt). Daarbij wijst Leiden erop dat van het totaal van 30 miljoen "groengelden" uit het RIF al € 10 miljoen is gereserveerd voor de Greenport.

Antwoord: deze interpretatie komt niet overeen met de verdeling in het RIF. In het RIF is 142,5 miljoen gereserveerd voor 5 projecten:

<i>Rijnlandroute:</i>	<i>€ 37,5 miljoen</i>
<i>Rijn-Gouwelijn (West):</i>	<i>€ 37,5 miljoen</i>
<i>Noordelijke verbinding tussen de N206 en de A44 of A4:</i>	<i>€ 37,5 miljoen</i>
<i>Greenport Duin- en Bollenstreek:</i>	<i>€ 10 miljoen</i>
<i>Regionaal Groenprogramma (incl. Groene Hart):</i>	<i>€ 20 miljoen</i>

De € 20 miljoen voor Regionaal Groenprogramma uit het RIF zijn bestemd voor de hele regio.

- b. De gemeente Leiden is van mening dat het Groenprogramma primair moet gaan om projecten en verbindingen van regionaal belang. Vooral de gemeenten dienen de uitvoering te trekken. De rol van Holland Rijnland kan procesmatig en activerend zijn.
Antwoord: dit komt overeen met de aanpak van het Regionaal Groenprogramma.
- c. Voor grensoverschrijdende projecten stelt de gemeente Leiden dat de groengelden van Holland Rijnland alleen mogen worden ingezet op het grondgebied van de regio.
Antwoord: de groengelden van Holland Rijnland worden in principe ingezet op het grondgebied van de regio. Wanneer regio-grensoverschrijdende projecten of projecten aangrenzend aan de regio grote meerwaarde hebben voor Holland Rijnland kan ook hier een bijdrage aan worden geleverd. Waar dit van toepassing is, wordt dit inzichtelijk gemaakt.
- d. Voor de Oostvlietpolder geldt een tekort. De gemeente Leiden zal dit project als onderdeel van het programma Land van Wijk en Wouden op korte termijn alsnog indienen om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit het RIF.
Antwoord: Het project Oostvlietzone is onderdeel van de overeenkomst Zuidvleugel Zichtbaar Groener, waardoor het project oorspronkelijk op de C-lijst is geplaatst. De provincie heeft dit project uitgesteld, zonder zicht op financiële middelen in de toekomst, Hiermee is een deel van de financiering weggefallen. De gemeente heeft de ontwikkeling van de Oostvlietpolder vervolgens opgesplitst in 3 delen, waarvan 2 delen gekoppeld zijn aan bedrijventerrein of ZZG. Voor het andere deel heeft de gemeente een nieuwe projectblad ingediend. Bij dit project wordt het deel van de Oostvlietpolder ontwikkeld, dat niet valt onder de ZZG-overeenkomst en geen onderdeel van de compensatie is. Het projectvoorstel voor dit deel van de Oostvlietpolder wordt geplaatst op de A-lijst bij het programma Land van Wijk en Wouden. De gemeente dient het project ook in te bedden in het betreffende gebiedsprogramma.
- e. In een aanvullende email vraagt de gemeente Leiden om in de indicatieve projectenlijst het bedrag voor de tunnel onder de A4 aan te passen. De constructie gelijkzijdig aan de Vrouwenvaart is niet mogelijk vanwege doorstromingsproblemen van het water. Uit onderzoek naar de mogelijkheden voor een verbinding halverwege Cronesteijn, blijkt dat de kosten fors hoger zullen zijn; circa €2.000.000. Aangezien het prioritair gebied is, wordt er een subsidie-aanvraag gedaan en zal de financiering gebaseerd zijn op €1.500.000, 75% Provincie (Recreatief Routenetwerk) en €500.000, 25% door Holland Rijnland (RIF), gemeente Leiden en gemeente Zoeterwoude.
Antwoord: bedrag voor project 14 op de A-lijst van de indicatieve projectenlijst wordt aangepast.

2.2.6 Gemeente Leiderdorp

- a. De gemeente Leiderdorp geeft aan dat heldere criteria, procesmatige en inhoudelijke vereisten ontbreken waar strategische projecten precies aan moeten voldoen om een bijdrage te krijgen uit het groenfonds. Niet altijd is duidelijk wat wordt verstaan onder de begrippen: 'Regionaal belang', 'strategische projecten', een 'robuuste groenblauwe structuur' en het 'leveren van een aanzienlijke bijdrage aan de doelstellingen'.
Antwoord: projecten moeten bijdragen aan de regionale doelstellingen (zie ook § 3.3.1). Het proces wordt beschreven in bijlage 6, deze zal nader worden uitgewerkt. In het Groenprogramma is er niet voor gekozen om de doelstellingen te kwantificeren. De bovenstaande begrippen zijn opgenomen om de keuze voor opname van projecten in uitvoeringsovereenkomsten kwalitatief te ondersteunen. Deze kwalitatieve afweging doet het DB mede op basis van advies van het Ambtelijk Overleg Groen.

- b. De gemeente Leiderdorp wil de groenblauwe toets voorlopig nog niet hanteren als richtlijn. Een aantal zaken moet wat ons betreft worden verhelderd:
- Geldt de toets voor alle ruimtelijke ingrepen (ongeacht grootte/regionaal belang etc.)?
  - Geldt de toets ook voor inbreiding (zie punt 3 van de toets)?
  - Aan wie moet verantwoording worden afgelegd over de toets?
  - De visiekaart is naar onze mening niet voor elke ruimtelijke ingreep te hanteren.
- Antwoord: wij sluiten hiermee aan bij het reeds vastgestelde Regionaal Beleidskader Duurzame Stedenbouw van de Milieudienst West-Holland. Het gaat om een zelftoets, waarvoor de visiekaart het globale kader vormt. De tekst wordt verduidelijkt op dit punt.*
- c. Duin Horst Weide staat bij de kernbeslissingen genoemd. Dit is onjuist. In de definitieve versie van de Regionale Structuurvisie is DHW ten onrechte opgenomen in de kernbeslissing.
- Antwoord: in het AB-voorstel 'Regionale StructuurVisie 2020 Holland Rijnland; Nota van Beantwoording en wijzigingen' is de volgende kernbeslissing opgenomen: 'De Bollenstreek, Veenweide en Plassen en Duin, Horst en Weide blijven open'. Hier sluiten wij bij aan.*
- d. Er staat weergegeven dat gebieden ten behoeve van de gebruikswaarde bereikbaar moeten worden voor alle verkeersmodaliteiten. Dit lijkt ons niet altijd gewenst.
- Antwoord: deze tekst is geciteerd uit de Regionale Structuurvisie 2020 Holland Rijnland en kan niet worden gewijzigd.*
- e. De Provinciale Structuur Visie is in de maak en het Waterbeheerplan 2010-2015 is van kracht. We missen de conclusie wat dit betekent voor het Groenprogramma.
- Antwoord: Provinciale structuurvisie is nog niet gereed. Wanneer deze beschikbaar is, zullen de gevolgen hiervan voor het Groenprogramma in beeld worden gebracht. Gemeenten dienen bij het opstellen van hun gebiedsprogramma en het uitwerken van projecten rekening te houden met het Waterbeheerplan.*
- f. De paragraaf Stad-land is vooral gefocust op dier en landschap. We zien hier graag het belang van het groen voor de (stedelijke) recreant terug. Verbindingszones zijn ideaal om te combineren met wandel- en fietsroutes. De beleving hiervan vergroot de waardering van de stedeling voor het 'ommeland'.
- Antwoord: een opmerking hierover wordt toegevoegd aan de paragraaf.*
- g. Groenblauwe en recreatieve structuur: verbeteren van de doorgaande vaarverbindingen. Graag toevoegen dat dit geldt voor de recreatievaart (en dus niet voor de beroepsvaart).
- Antwoord: akkoord*
- h. Onder cultuurhistorie: het versterken van de samenhang en herkenbaarheid van cultuurhistorische elementen. Voorstel is hier te spreken van cultuurhistorische waarden. Deze kunnen worden versterkt door bijvoorbeeld cultuurhistorische elementen een recreatieve functie te geven.
- Antwoord: de relatie tussen en waarden en elementen wordt weergegeven in de tekst.*
- i. Eenmalige bijdrage van 50% voor beheerkosten gedurende maximaal 20 jaar (afkoopsom). Wij hebben altijd begrepen dat beheerskosten niet in aanmerking zouden komen voor een bijdrage uit het Groenprogramma. Waarom is dit nu wel opgenomen?
- Antwoord: de bijdrage aan beheer van elementen op terrein van particulieren is op basis van het advies van het Portefeuillehoudersoverleg Ruimte alsnog uit het Groenprogramma verwijderd. Opmerking leidt tot wijziging.*

- j. Indeling in 3 lijsten: dit betekent niet dat de aanvraag om cofinanciering is toegekend (A en B lijst) of afgewezen (C lijst). Maar er is wel een keuze gemaakt. Op basis waarvan is deze keuze gemaakt, wat betekent deze keuze nu en welke selectie vindt nog plaats na vaststelling van het Groenprogramma?

Antwoord: de projectenlijsten in het Regionaal Groenprogramma zijn indicatief en geven een zo goed mogelijk overzicht van alle groenprojecten in de regio. In hoofdstuk 4 van het Groenprogramma is aangegeven waarom projecten op een bepaalde lijst zijn geplaatst. De definitieve toets van projecten vindt plaats op basis van de gebiedsprogramma's. Het proces wordt beschreven in bijlage 6, dit zal nader worden uitgewerkt.

- k. Tekstuele opmerkingen / structuur Groenprogramma

- Onder reikwijdte en status is het hele deel van 'Het AB (...)' tot '(...) evaluatie plaats van het Groenprogramma' procesmatig. Naar onze mening is dit geen reikwijdte en status. Het te volgen proces wordt zowel in het programma op verschillende plaatsen, als in de bijlage omschreven. Dit kan, omwille van de duidelijkheid, beter worden geclusterd.

Antwoord: paragraaf wordt op basis van deze opmerkingen aangepast.

- Er is onduidelijkheid in de tekst onder 2.3 Doelstellingen. Niet duidelijk wordt verwoord waarvoor het geld uit het RIF dan wél wordt gebruikt. Ons tekstvoorstel is: Geld in RIF is bedoeld voor daadwerkelijke realisatie van strategische Groenprogramma's, waar een visie en uitvoeringsplan aan ten grondslag ligt. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het opstellen van deze visie en het uitvoeringsplan.

Antwoord: paragraaf wordt op basis van deze opmerkingen aangepast.

- Particuliere grondeigenaren: de drie punten die genoemd worden om de landschappelijke waarde te versterken passen beter bij paragraaf 2.3.

Antwoord: de punten zijn hier juist genoemd in relatie tot de particuliere grondeigenaren.

- l. Groenblauwe toets

- Bij 2. deze eis correspondeert niet (altijd) met de wens om meer recreatief gebruik.
- Bij 3. we gaan ervan uit dat deze eis niet geldt bij inbreiding.
- Bij 4, 5, 6: wat is 'aandacht voor'? Dit is op deze wijze geformuleerd is dit niet een harde eis. Wie toetst of er voldoende 'aandacht is voor'? En aan wie moeten gemeenteraden argumenten voor afwijkingen van deze eisen voorleggen?
- Punten 2 t/m 6 zijn opgenomen in de ambitietabel die bij het Regionaal Beleidskader duurzame stedenbouw (RBDS) hoort. Deze ambitietabel bevat dus al veel van de kwaliteitseisen/uitgangspunten.

Antwoord: groenblauwe toets wordt beter afgestemd met RBDS en gebruik wordt nader uitgewerkt.

- m. Opmerkingen over kaartmateriaal

- Topografie en landschapstypen (1): gevraagd wordt de kleuren op de kaart lichter door te laten lopen over de grenzen van het Holland Rijnland gebied. Nu lijkt het net alsof het landschapstype bij de grens van Holland Rijnland ophoudt.

Antwoord: bij Noord-Holland worden kaartgegevens opgevraagd, naar verwachting is deze informatie geschikt om kaart aan te passen.

- Natuur en water: De vernatting aan de noordkant Polder Achthoven is niet zodanig opgenomen in het uitvoeringsplan. Als de vernatting gewenst is vanuit het Hoogheemraadschap, dan moet deze in de kaart een slag worden gedraaid (90 graden, horizontaal). In het Ade gebied en de Boterhuispolder zijn poldersloten ingetekend. In de Polder Achthoven niet. Ons verzoek is hier consistent in te zijn. De ecologische verbindingzone door de Polder Achthoven ligt meer op grondgebied van Rijnwoude.

Antwoord: vernatting was overgenomen uit RSV, maar wordt aangepast. Alleen de grote

poldersloten zijn zichtbaar op dit schaalniveau. Het Regionale Groenprogramma houdt de ecologische verbindingzones zoals de provincie Zuid-Holland deze heeft vastgesteld (Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland, 1998) aan. Deze zijn niet goed overgenomen op de kaart en worden aangepast.

- Recreatie: Is dit toekomst of huidige situatie? Voor wat betreft de LAW komt binnen enkele maanden het Rijn-deltawandelpad langs de Oude Rijn te lopen. Graag toevoegen. Fietsknooppunten toevoegen. Openluchtrecreatie/stedelijk groen aan de noord kant langs de A4 beslaat een kleiner gebied (alleen de omgeving begraafplaats)
Antwoord: de recreatiekaart geeft de huidige situatie weer. Informatie over het gehele Rijn-deltawandelpad is nog niet beschikbaar. Het fietsknooppuntensysteem heeft een te groot detailniveau voor deze kaart. Het gebied aan de noord kant langs de A4 wordt aangepast.

Gebiedsvisiekaart

 wonen bestaand	 zwembad en sporthal
 wonen nieuw	 structurerend groen
 gemeentehuis	 begraafplaats
 maatschappelijke bestemming/horeca	 opgaand groen (bomen)
 zorg bestaand	 water
 zorg nieuw	 tennispark
 wonen en-of zorg	 langzaam verkeersroute
 zorg/wonen	 ontsluitingswegen
 monuta	 toekomstig tracé HOV
 kantoren	 parkeren

- Cultuurhistorie: De oude dorpskern in Leiderdorp is groter en loopt over de Hoofdstraat in Leiderdorp
Antwoord: kaart wordt aangepast.
- Visiekaart. In hoeverre is dit een visiekaart en niet een bestaande kaart (of kaart met weergave van plannen)? Op deze kaart zou je de doelstellingen in het Groenprogramma helder naar voren moeten laten komen om aan te geven waar we als regio in 2020 willen staan. Ruggengraat Oude Rijn is smal ingetekend voor een ruggengraat. Mag wat ons betreft duidelijker. Dit geldt het zelfde voor de blauw/groene en recreatieve noord-zuid verbindingen (is in vergelijking tot verbindingzones landschappen smal ingetekend). Waarom worden kleinschalige verblijfslocatie, recreatieactiviteiten en agrotourisme alleen in het veenweidegebied aangegeven? Daarnaast lijkt het, door de kleinschalige verblijfsrecreatie in het Ade-gebied te plaatsen, alsof je dit wil laten

toenemen (het is immers een visiekaart). Is dat zo en zo ja, dan zijn er nog wel meer plekken op de kaart aan te wijzen, waar je op basis van je doelstellingen zaken wil toevoegen.

Antwoord: de kaart betreft een visiekaart waarin alle hoofddoelstellingen uit het Groenprogramma zijn verwerkt. Projecten zijn opgenomen in de projectenkaart. Alle rivieren en kanalen worden iets duidelijker weergegeven. De recreatie-icoontjes verbeelden een visie en geen exacte locatie. Hierover wordt een opmerking toegevoegd in de tekst of bij de kaart.

n. Opmerkingen over bijlagen

- Toegevoegd onder Leiderdorp kan worden de Toekomstvisie 2015 en het Inrichtingsplan Munnikenpolder.
- De procedure ten aanzien van de uitvoeringsovereenkomsten is ook al opgenomen in de tekst van het programma. De procedure wordt verduidelijkt als hiervan in deze bijlage een schematische weergave kan worden opgenomen.

Antwoord: de procedure in bijlage 6 wordt verduidelijkt.

2.2.7 Gemeente Lisse

De gemeente Lisse kan instemmen met het concept Regionaal Groenprogramma.

2.2.8 Milieudienst West-Holland

a. De Milieudienst adviseert om ook de groennorm voor bedrijfsterreinen en de bomennorm uit het Regionale Beleidskader Duurzame Stedenbouw (RBDS) op te nemen in de groenblauwe toets.

- voor bedrijfsterreinen geldt, dat 15% - 25% van het oppervlakte uit groen bestaat
- per woning of 300 m² bedrijfsterrein geldt een norm van 0,9 boom

Antwoord: akkoord.

b. De Milieudienst adviseert om de volgende tekst toe te voegen aan het Groenprogramma 'De gemeenten in Holland Rijnland hebben het Regionaal Beleidskader Duurzame Stedenbouw vastgesteld. Dit instrument is bedoeld om de milieu-ambities en andere duurzaamheidsaspecten een volwaardige plaats te geven in de ontwikkeling van ruimtelijke plannen. Het beleidskader en de ambitietabel DS worden toegepast bij projecten van meer dan 10 woningen en/of één ha grondoppervlak (of > 5000 m² bedrijvigheid per ha). Duurzaamheid is hierbij ruim gedefinieerd en staat voor People, Planet, Profit. Dit betekent dat naast ambities op het gebied van milieu ook maatschappelijke/sociale en economische ambities een plek hebben gekregen in het beleid. Een ambitietabel maakt deel uit van het RBDS. Groen, water en natuur maken onderdeel uit van het RBDS.' De Milieudienst geeft aan dat voor grotere projecten waarop het RBDS geldt de groenblauwe toets moet worden opgenomen in de ambitietabel. Een aparte toets is in die gevallen niet gewenst. Voor kleinere projecten, kan wel gewerkt worden met een groenblauwe toets.

Antwoord: de groenblauwe toets wordt beter afgestemd met RBDS en gebruik wordt nader uitgewerkt.

c. De Milieudienst adviseert om in bijlage 2 ook de volgende 2 zaken op te nemen:

- Regionaal Beleidskader Duurzame Stedenbouw
- De 'gezamenlijke visie biodiversiteit in en om Leiden, voor en door burgers'. Er is veel overlap tussen deze visie en het Regionaal Groenprogramma. Het is goed om samen te werken en afstemming te zoeken bij de uitwerking van projecten.

Antwoord: akkoord.

- d. In bijlage 2 ontbreekt het Groenbeleidsplan 2002 van de gemeente Oegstgeest en wellicht ook nog recenter beleid.

Antwoord: Groenbeleidsplan 2002 wordt toegevoegd, ander plannen heeft de gemeente Oegstgeest niet aangeleverd.

2.2.9 Gemeente Noordwijk

- a. De structuurvisie Middengebied Noordwijk (juni 2005) kan worden toegevoegd aan bijlage 2, punt 5, gemeentelijke plannen.

Antwoord: akkoord

- b. Op kaart 3 dient ook het strandtoerisme bij Noordwijk aan Zee te worden aangegeven als grote recreatieve trekker.

Antwoord: tekst bij ster wordt aangepast. Het gaat namelijk om recreatieve attracties zoals musea, met meer dan 20.000 bezoekers per jaar. De Leidse musea worden weergegeven met 1 sterretje, vanwege het schaalniveau van de kaart. Het strandtoerisme in Noordwijk wordt weergegeven met een parasolletje.

- c. Op kaart 4 dienen de buurtkernen te worden betrokken en de oude dorpskernen Noordwijk te worden gemeld.

Antwoord: de buurtkernen en oude dorpskernen hebben een te groot detailniveau voor deze kaart.

- d. Op kaart 5 dient waterrecreatie aan de Noordwijkse kust en Langevelderslag te worden aangegeven. Ook agrotourisme dient te worden toegevoegd.

Antwoord: de plaats van de recreatie-icoontjes zijn indicatief. Wel zal een van de parasolletjes langs de Noordwijkse kust ter hoogte van de Langevelderslag worden geplaatst.

- e. Project A5 betreft Natuur en belevingswaarde van strand en duin "Noordvoort"; deze naam kan worden aangepast.

Antwoord: akkoord

- f. De ommetjes langs de buurtkernen kunnen worden doorgetrokken naar Noordwijk, ter bevordering van mogelijkheden voor middellange afstandswandelingen. De doorgaande openbare landschapszone Middengebied kan worden opgenomen als project in de A-lijst.

Antwoord: indien de gemeente hiervoor op tijd een projectblad aanlevert, wordt het project opgenomen in de indicatieve projectenlijst van het Groenprogramma. Daarnaast moet de gemeente het project opnemen in een gebiedsprogramma. Clusters van gemeenten kunnen elke 2 jaar hun gebiedsprogramma actualiseren en aangeven voor welke (nieuwe) projecten zij cofinanciering aanvragen. Het DB sluit hiervoor ca elke 2 jaar een uitvoeringsovereenkomst af met de clustervertegenwoordigers.

- g. Het rondje in Projectenkaart A-lijst behorend bij project 4 "landgoederenverbinding Noordwijk" dient te worden gepreciseerd, onder andere door toevoeging van het Middengebied.

Antwoord: de naam Middengebied wordt toegevoegd.

- h. Ook mountainbiken kan worden toegevoegd aan de recreatieve mogelijkheden in de Kustzone.

Antwoord: akkoord

- i. De verbindingzone Kust-Kaag kan worden genoemd in het Groenprogramma.
Antwoord: deze wordt genoemd en maakt deel uit van de ecologische en recreatieve groene verbinding tussen Kust en Groene Hart.

2.2.10 Gemeente Noordwijkerhout

- a. De gemeente Noordwijkerhout vraagt het Groenprogramma aan te vullen met het groenplan Entrees. Hiervoor wordt een projectplan nagezonden. De gemeente Noordwijkerhout werkt in samenwerking met de provincie Zuid-Holland aan een kwaliteitsimpuls van het landschappelijk groen rond het Oosterduinsemeer. De gemeente verzoekt om bij de vaststelling van het Groenprogramma hier rekening mee te houden.
Antwoord: indien de gemeente hiervoor op tijd een projectblad aanlevert, wordt het project opgenomen in de indicatieve projectenlijst van het Groenprogramma. Daarnaast moet de gemeente het project opnemen in een gebiedsprogramma. Clusters van gemeenten kunnen elke 2 jaar hun gebiedsprogramma actualiseren en aangeven voor welke (nieuwe) projecten zij cofinanciering aanvragen. Het DB sluit hiervoor ca elke 2 jaar een uitvoeringsovereenkomst af met de clustervertegenwoordigers.

2.2.11 Gemeente Oegstgeest

De gemeente Oegstgeest heeft mondeling laten weten in te kunnen stemmen met het concept Regionaal Groenprogramma.

2.2.12 Gemeente Teylingen

- a. De gemeente Teylingen acht het gewenst nadere afspraken te maken over de wijze waarop de prioriteit van de ingediende projecten objectief kan worden bepaald, zodat duidelijk is op basis van welke argumenten de verdeling van de RIF zal plaatsvinden.
Antwoord: projecten worden getoetst op basis van de doelstellingen van het programma. Daarbij wordt aangesloten op het toetsingskader van andere subsidieverstrekkers (zie ook § 3.3.1).
- b. De gemeente Teylingen denkt dat door de aanpak met gebiedsprogramma's en vaandeldragers procesmatige barrières worden opgeworpen. Voordat duidelijk is wie vaandeldrager is, en wat zijn taken en verantwoordelijkheden zijn, is er al veel tijd opgegaan aan dit proces. Terwijl de doelstelling van Holland Rijnland en de gemeenten juist is om de groenprojecten te realiseren. Daarnaast is er voor gebieden met een ruimtelijke cohesie vaak al sprake van een visie, het maken van een gebiedsvisie geeft daarin weinig tot geen meerwaarde.
Antwoord: waar mogelijk adviseren wij de gebiedsvisie voor het Groenprogramma te baseren op en te koppelen aan bestaande visies, waarbij de relatie tussen de verschillende visies, de doelstellingen van het regionaal Groenprogramma en de groenprojecten in beeld worden gebracht (zie ook § 3.1.).

2.2.13 Gemeente Voorschoten

- a. Voor project 17, de Boardwalk, verwacht de gemeente Voorschoten een bijdrage van 25% van de benodigde € 700.000, te weten € 175.000 te ontvangen.
Antwoord: dit wordt aangepast in de projectenlijst. Na besluitvorming in het AB in februari 2010, vindt de definitieve bijdragetoezegging plaats in uitvoeringsovereenkomsten op basis van gebiedsprogramma's.

- b. De gemeente Voorschoten geeft aan dat de Duivenvoordecorridor als onderdeel van de landgoederenzone een belangrijk structurerend element is in het gebied Duin Horst Weide. Voor project 35, de glassanering in de Duivenvoordecorridor verwachten wij een bijdrage van € 7,5 miljoen. Met dit aanzienlijke bedrag zullen er minder woningen worden gebouwd als kostendrager, wat het groene en open karakter zeer te goede kan komen. De gemeente geeft aan dat overheveling van dit project naar de A-Lijst noodzakelijk is.
Antwoord: het bedrag wordt aangepast in de projectenlijst. De bijdrage uit het Regionaal investeringsfonds is in principe maximaal 25% van de inrichtingskosten. De bijdrage is niet bedoeld voor de glassanering zelf, hiervoor zijn andere (rijks-) regelingen. Als een groene inrichting van het gebied volgt na de glassanering, kan hiervoor wel een aanvraag worden ingediend voor maximaal 25 % van de inrichtingskosten.
- c. De gemeente Voorschoten vraagt om een wijziging in de bijlage: van glas naar gras kan komen te vervallen. Wel kan het door de raadvastgestelde bestemmingplan buitengebied worden opgenomen.
Antwoord: akkoord.
- d. De gemeente Voorschoten vindt het opmerkelijk dat een stuk groen, dat in de RSV op kaart Visie 2020 getekend staat als deel van de groene verbinding die het Groene Hart met Katwijk verbindt, in het regionaal Groenprogramma niet wordt vermeld. De verbinding raakt op het kaartje zelfs even het geplande tracé van de RijnlandRoute. Deze twee gegevens zijn niet in overeenstemming met elkaar te brengen, tenzij wordt uitgegaan van volledige ondertunneling van de weg. Dit zou vermeld moeten staan in het Regionaal Groenprogramma.
Antwoord: het deel van de verbinding in Duin Horst Weide (van Voorschoten door Wassenaar naar de kust) wordt toegevoegd, zowel op de visiekaart als op de Natuur en Water kaart. Over het tracé van de RijnlandRoute heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden. Wel zijn in het besluitvormingstraject de wensen en eisen vanuit natuur, landschap en recreatie meegenomen.
- e. De gemeente Voorschoten vraagt om een concrete invulling van hoe blauw en groen van belang zijn voor de inpassing van de RijnlandRoute: wat zijn de minimumeisen van de regio hiervoor?
Antwoord: het Groenprogramma behandelt infrastructuur en woningbouw op hoofdlijnen. Individuele gevallen, vallen buiten de scope van het programma.
- f. De gemeente Voorschoten vraagt dat het landgoed Berbice vermeld wordt in het Regionaal Groenprogramma.
Antwoord: het Groenprogramma behandelt landgoederen op hoofdlijnen. Individuele gevallen, vallen buiten de scope van het programma.

2.2.14 Gemeente Zoeterwoude

- a. De gemeente Zoeterwoude heeft moeite met de voorgestelde uitvoeringsmethode. De gemeente betwijfelt dat de opdeling van de regio in subregio's de samenwerking en een integraal beleid bewerkstelligt. Volgens de gemeente worden er met deze clusters alleen maar meerdere onnodige grenzen door het gebied getrokken. De gemeente verzoekt de clusters te heroverwegen en individuele gemeenten in ieder geval de mogelijkheid te bieden om projecten in te dienen, uit te werken en uit te voeren die binnen de gemeentegrenzen vallen.
Antwoord: de clustering is gericht op duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden, door het aanwijzen van een clustervertegenwoordiger als vaandeldrager. Binnen het gebiedsprogramma kan een individuele gemeente nog steeds verantwoordelijk zijn voor

de uitvoering van een project. De belangrijkste subsidieverstrekker (de provincie) vraagt ook om een gebiedsgerichte aanpak. De clustering bevordert continuïteit en zelfcontrole door de groep. Daarnaast zijn de gebiedsprogramma's bedoeld om de visie en doelstellingen van het Groenprogramma toe te spitsen op een gebied en projecten in dat gebied beter op elkaar af te stemmen. Hierdoor ontstaat ook meer inzicht op doelrealisatie en lacunes hierin (zie ook paragraaf 3.1).

De gemeenten in het cluster zijn zelf verantwoordelijk voor het opstellen van hun gebiedsprogramma en het toetsen van de projecten, die zij hierin willen opnemen, aan de doelstellingen van het Groenprogramma. Het Ambtelijk Overleg Groen en Holland Rijnland toetsen het (deel)programma uit de gebiedsprogramma's dat de clusters voordragen voor opname in een uitvoeringsovereenkomst. Indien een gemeente het gebiedsprogramma van haar cluster niet heeft vastgesteld, kan het cluster nog steeds projecten van de andere gemeenten in het cluster voordragen voor opname in de uitvoeringsovereenkomst.

- b. Per email heeft de gemeente Zoeterwoude nog enkele opmerkingen gemaakt op de kaarten.
- Duin Horst Weide staat op de visiekaart niet in de legenda vermeld
Antwoord: wordt aangepast
  - Bij kaart 1 en 5 de droogmakerij in Zoeterwoude weergeven en de legenda aanpassen.
Antwoord: kaart wordt aangepast.
  - Bij kaart 3 't Geertje als grote recreatieve trekker.
Antwoord: grote recreatieve attractie is vanaf 20.000/25.000 bezoekers. 't Geertje ontvangt ca 200 bezoekers per weekend jaarlijks, wat neerkomt op ca 10.000 bezoekers per jaar. 't Geertje wordt dus niet opgenomen als grote recreatieve attractie op de recreatiekaart.
  - Bij kaart 4 de Meerburgermolen verwijderen.
Antwoord: kaart wordt aangepast.

2.3 Maatschappelijke organisaties

Het Regionaal Groenprogramma is gericht op de uitvoering van strategische groenprojecten van regionaal belang. De rol van Holland Rijnland hierin is het efficiënt en effectief beheren van de middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld in het Regionaal Investeringsfonds en het stimuleren en coördineren van de uitvoering van het Regionaal Groenprogramma. Het Dagelijks Bestuur sluit uitvoeringsovereenkomsten met clustervertegenwoordigers voor de uitvoering van projecten op basis van gebiedsprogramma's. Clusters van gemeenten zijn verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's en bijbehorende projecten. Hierbij werken gemeenten samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties en agrariërs. Maatschappelijke organisaties of particulieren die zelf bezig zijn met een project dat kan bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van dit Groenprogramma, kunnen hierover contact opnemen met de betreffende gemeente.

2.3.1 Agrarische Natuurverenigingen

- a. De federatie van Agrarische Natuurverenigingen Wijk en Wouden, Santvoorde, VAN Ade en Geestgrond vertegenwoordigd in de federatie ANV onderschrijft de kernbeslissingen en wil daar het volgende aan toevoegen:
- bij het 3^e gedachtestreepje: 'en tevens de voorkoming door betere bestuurshandhaving van de verantwoordelijke gemeenten'.
  - Net als bij het Veenweide en plassengebied ook voor de Duin- en Bollenstreek op te nemen dat de agrarische sector als neventak verbredingsactiviteiten gaat initiëren ten behoeve van de toeristische ontwikkelingen.

Antwoord: de kernbeslissingen zijn overgenomen van de Regionale Structuurvisie, vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Wijzigingen in de kernbeslissing zijn niet mogelijk. Daarnaast richt het Regionaal Groenprogramma zich op de inrichting van groengebieden en niet op de handhaving. De verbredingsactiviteiten ten behoeve van toeristische ontwikkeling door de agrarische sector komen aan de orde in paragraaf 4.1 van het Groenprogramma, in de Bollenstreek vallen deze verbredingsactiviteiten onder bollenrecreatie.

- b. De federatie stelt voor onder de functies van groen de volgende tekst op te nemen:

Veenweide landschap: dit gebied zal verder versterkt worden door ondermeer ecologisch bermbeheer dat aangelegd en beheerd gaat worden door de agrarische ondernemers. Het ecologisch bermbeheer zal ondermeer worden gerealiseerd door de bermen in te zaaien met bloemrijke mengsels in combinatie met het aanleggen van compostingsplaatsen.

Economie: Wij zoeken hierin specifiek aandacht te besteden aan de mogelijkheid van streekproducten. In alle gebieden en vrijwel het gehele jaar door is hier grote belangstelling voor, zowel wat sierteeltproducten betreft (bollen, bloemen) als zuivelproducten (melk, kaas). Dit kan in combinatie met educatie over zowel het agrarische platteland als wel over de ontwikkelingen van de streek.

Leefbaarheid: Kavelruil voor gebieden die dat aangaat. Dit om de landbouwstructuur te verbeteren en het ontlasten van wegen ten behoeve van de recreatie.

Recreatief medegebruik: de federatie stelt voor om een 5^e gedachtestreepje toe te voegen: het ontwikkelen van kanoroutes door het gehele gebied, met als startplaatsen de grote recreatieve knooppunten, centra van stedelijke agglomeratie en boerderij aanlegplaatsen.

Cultuurhistorie: Het behouden en opknappen van karakteristieke windmolens, bollenschuren, boerderijen en authentieke bedrijfsgebouwen van toeleverende bedrijven voor de agrarische sector. Als voorbeeld kunnen we noemen: exportbedrijven, veilinggebouwen en inkoopcoöperaties. Het in stand houden / opknappen van windmolens

voor onderbemaling. Het uitvoeren van de Proeftuin Kwaliteitsimpuls Landschap voor het gebied Land van Wijk en Wouden.

Antwoord: dit zijn geen functies van groen, maar concrete activiteiten / plannen. Voor veel van deze plannen (bv. ecologisch bermbeheer) kan een subsidie worden aangevraagd bij de provincie Zuid-Holland of het Hoogheemraadschap. Holland Rijnland beseft dat veel projecten in het Groenprogramma alleen kunnen worden gerealiseerd in samenwerking met de vele agrariërs in onze regio. Daarom is in paragraaf 4.2 aangegeven dat gemeenten projecten in samenwerking met agrariërs kunnen opnemen in hun gebiedsprogramma. Wij onderschrijven het uitgangspunt dat ecologisch bermbeheer, streekproducten, recreatieve transferia, kanoroutes, kavelruil en behoud van cultuurhistorische elementen de aantrekkelijkheid van onze regio bevordert. Het Groenprogramma wordt op enkele punten aangescherpt, waaronder een opmerking over streekproducten bij functies van groen, het vervangen van het woord varen in recreatievaart bij de doelstelling over recreatief medegebruik en het uitbreiden van de doelstelling over cultuurhistorie. Over concrete projecten, zoals uit de Proeftuin Kwaliteitsimpuls Landschap, kunt u contact opnemen met uw gemeente.

- c. De federatie vraagt om de uitvoering in handen te geven van plaatselijke en/of regionale partijen, omdat veel van de doelstellingen bij realisatie weerstand kunnen geven.

Antwoord: wij zijn het eens met deze stelling. De rol van de regio is coördinerend. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering en kunnen hierbij samenwerken met of een opdracht geven aan een vereniging of stichting, om zo de doelstellingen van het Groenprogramma te realiseren.

- d. In het Groenprogramma staat dat financiering vanuit het RIF maximaal 25 % kan bijdragen. Voor niet prioritaire gebieden, (waarvoor 50% subsidie kan worden aangevraagd bij de provincie) ontstaat daardoor een tekort van 25%. Dit tekort is in de praktijk niet aan te vullen met andere middelen. De agrarische natuurverenigingen en hun bestuursleden zetten zich graag in voor de realisatie van groenprojecten, maar hebben geen middelen om deze programma's te financieren. De federatie verzoekt om onder hoofdstuk 4.2 ook voor de niet-prioritaire gebieden voldoende financiële middelen te borgen.

Antwoord: de bijdrage van Holland Rijnland is voor de hele regio maximaal 25% van de inrichtingskosten. Projecten in niet-prioritaire gebieden die in aanmerking komen voor POP-subsidie dienen dus voor de realisatie 25% extra cofinanciering te zoeken uit andere overheidsbronnen, zoals gemeenten of waterschap.

2.3.2 Milieu overleg Duin- en Bollenstreek

- a. Het MODB stelt vraag om op pagina 2 een andere formulering te kiezen bij het recreatief medegebruik van PEHS-gebieden. PEHS is in de eerste plaats bedoeld om de natuur in ons land te beschermen en nieuwe kansen te bieden. Hier zou het uitgangspunt moeten gelden 'combinatie met bepaalde vormen van recreatie kunnen mogelijk zijn, tenzij de natuurbelangen in het gedrang komen.'

Antwoord: de kernbeslissingen zijn overgenomen van de Regionale Structuurvisie, vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Wijzigingen in de kernbeslissing zijn niet mogelijk. Bij paragraaf 2.3 zal bij het gedachtestreepje over de EHS een opmerking hierover worden toegevoegd.

- b. Bij de ecologische verbindingen bij Noordwijk, vraagt het MODB om de schakel Nieuw-Leeuwenhorst-Duinen te noemen, het belangrijkste knelpunt in deze verbinding. Het MODB vraagt in het Groenprogramma aandacht te besteden aan de verbinding langs de zeereep en de verbinding via de binnenduintrand in Noordwijk.

Antwoord: het Groenprogramma is een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen. Wij spelen deze opmerking door aan de gemeenten om mee te nemen bij het opstellen van het gebiedsprogramma.

- c. Het MODB geeft aan dat het project Strandbeleving Noordwijk niet goed is aangegeven op de kaart. MODB verzoekt om het project iets uitvoeriger, maar juister te omschrijven.

Antwoord: wordt aangepast op de projectenkaart.

- d. Het MODB vraagt om de ecologische verbinding Keukenhof –Haarlemmermeer zuidelijker in te tekenen of Noordelijker langs de Hyacinthenlaan, zodat de Zwartelaan open gebied blijft. Ten aanzien van de Veerpolder, vraagt het MODB aandacht te besteden aan de mogelijkheden dit gebied te verbinden met grotere eenheden, zoals de Kagerplassen, de Klinkenbergseplas of de Elsgeesterpolder.

Antwoord: het Regionale Groenprogramma houdt de ecologische verbindingzones zoals de provincie Zuid-Holland deze heeft vastgesteld (Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland, 1998) aan. Deze zijn niet goed overgenomen op de kaart en worden aangepast. Verdere aanpassing van locatie van ecologische verbindingen moet bij de provincie aangekaart worden (tijdens de ter inzage legging van de PSV, waarin de provincie ze aanpast). Het verbinden van recreatie- en natuurgebieden is in zijn algemeenheid al opgenomen in het Groenprogramma.

- e. Het MODB heeft de volgende opmerkingen bij de recreatiekaart:

- Het duingebied als grootste recreatiegebied is niet aangegeven.

Antwoord: Duin- en strandrecreatie vallen onder kustrecreatie.

- De Noordwijkse golfclub is aangegeven als openluchtrecreatie en stedelijk groen. Dit gebied is echter niet openbaar toegankelijk.

Antwoord: ook andere sportparken, die niet openbaar toegankelijk zijn (tennisbanen, voetbalvelden) zijn opgenomen als openluchtrecreatie en stedelijk groen.

- De nieuwe duinstrook is ingekleurd als openluchtrecreatie en stedelijk groen. Dit gebied wordt echter als natuurgebied beheerd en hier zal juist geen recreatie plaatsvinden.

Antwoord: er ligt nu al een strook natuur aan de buitenduinstrand, deze zal versterkt worden met de inrichting van de nieuwe duinstrook. Op de natuur- en op de recreatiekaart zal dit gecorrigeerd worden.

- Eén tulpje is wat weinig voor het Bollenlandschap.

Antwoord: de iconen voor de verschillende vormen van kleinschalige recreatie geven geen plaats aan, maar het gebied waarbinnen deze vorm van recreatie gevonden wordt (en op de visiekaart uitbreiding zou kunnen krijgen). Meer iconen maakt de kaart onoverzichtelijk zonder informatie toe te voegen.

2.3.3 Vereniging Veenderpolder en Wijde Aa

- a. De vereniging vraagt om in de gebiedsomschrijving (punt 1.2) de droogmakerijen op te nemen en deze gelijk te beoordelen als de Veenweide en Plassen.

Antwoord: bij de gebiedsverdeling wordt zo goed mogelijk aangesloten bij de verdeling in de RSV. Wel zal in bijlage 1 de droogmakerijen worden toegevoegd aan de tekst.

- b. De vereniging vraagt om het onderdeel compensatie bij de groenblauwe toets te verduidelijken.

Antwoord: de compensatiemogelijkheden zijn afhankelijk van het individuele project. Behalve het verzoek aan gemeenten om te kijken naar compensatiemogelijkheden, valt dit buiten de scope van het Groenprogramma.

- c. De vereniging vraagt alle projecten (ook op de B en C-lijst) op een plankaart te vermelden, zodat duidelijk is waar de locaties zich bevinden.
Antwoord: van niet alle projecten op de B en C-lijst is de locatie voldoende duidelijk om deze op kaart weer te geven. Voor vragen over de precieze locatie van een project kunt u contact opnemen met de betreffende gemeente.
- d. De aanspraak die de stad, middels een hoefijzer, maakt op het agrarisch buitengebied gaat de vereniging te ver. In dit overgangsgebied kan volgens de vereniging alleen sprake zijn van te behouden openheid van het landschap met alleen plaats voor (compensatie) groen teneinde de bebouwing van de stadsrand te verbergen. De vereniging wil weten hoe en op welke wijze de grens van het hoefijzer wordt bepaald, wat wij willen toestaan met intensieve en extensieve recreatie en welke criteria hiervoor gelden. De vereniging geeft aan dat intensieve en extensieve recreatieve ontwikkelingen op gespannen voet staan met de rust en ruimte en een achteruitgang zijn voor de huidige te beschermen en ontwikkelen landschappelijke waarde en kwaliteiten.
Antwoord: de openheid van het landelijk gebied wordt bedreigd door ontwikkelingen op het gebied van infrastructuur, woningbouw en bedrijventerreinen. Holland Rijnland verwacht dat wanneer een gebied veel waarde heeft voor de mensen die eromheen wonen (waaronder de stedeling) gemeenten minder geneigd zijn om het vol te bouwen en burgers actiever zijn om het gebied te beschermen. Om de waarde van een gebied groter te maken voor de inwoners van de regio, is het nodig het gebied beter bereikbaar en toegankelijk te maken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen intensieve recreatie, waarbij de hoofdfunctie recreatie is en extensieve recreatie, waarbij de hoofdfunctie landbouw of natuur is, maar waar ruimte is voor routegebonden recreatie. Recreatieve ontsluiting gaat natuurlijk niet altijd samen met natuurontwikkeling of landbouw, en bepaalde gebieden dienen te worden gevrijwaard van alle nieuwe ontwikkelingen. Een exacte grens is hierbij niet aangegeven op het detailniveau van het Groenprogramma, omdat het om een geleidelijke overgang gaat en de grens op de ene plek anders zal liggen dan op de andere plek. Dit maatwerk zullen de gemeenteclusters uitwerken in hun gebiedsprogramma's.
- e. De vereniging geeft aan dat op plankaart 5 de openheid van het landschap niet zou moeten worden aangegeven met een gebiedsarcering. Het open landschap is namelijk één geheel dat niet bestaat uit afzonderlijk te behouden openheden.
Antwoord: de arcering is slechts een indicatie van de plaats waar het landschap open gehouden moet worden. Wanneer een heel gebied wordt gearceerd, vallen ook de dorpskernen hierbinnen en dat is niet de bedoeling.

2.3.4 Stichting Het Zuid-Hollands Landschap

- a. De stichting geeft aan dat in het Groenprogramma en op de kaart met de groenvisie 2020 een groot gedeelte van de opgave voor de Ecologische Hoofdstructuur ontbreekt en vraagt ons deze aan te passen. De stichting verzoekt ons om de volledige opgave voor de EHS (zoals Polder Hoogeweg, het Paardenkerkhof, het grasland bij Sancta Maria, de ecologische verbindingen, de duinen en de landgoederen) en de A+ graslanden (zoals de Elsgeesterpolder, en de graslanden van de landgoederencomplexen Leeuwenhorst en Keukenhof) in het Groenprogramma op te nemen en de gebieden te vermelden op de kaart met de groenvisie 2020. Deze graslanden hebben betekenis voor de rode lijst weidevogelsoorten en wintergasten en zijn ook botanisch, landschappelijk of cultuurhistorisch van belang.
Antwoord: op de visiekaart en in het Groenprogramma wordt de ecologische hoofdstructuur op hoofdlijnen genoemd en weergegeven. Een gedetailleerdere omschrijving past niet bij het schaalniveau en de inhoud van dit programma en deze

kaart. Op de Natuur en water kaart worden de EHS en de provinciale ecologische verbindingzones wel volledig weergegeven.

- b. De Stichting vraagt in het Groenprogramma op te nemen dat de gehele EHS en de waardevolle graslanden zoveel mogelijk worden beschermd, zoals door het “nee tenzij” beginsel.

Antwoord: bij de doelstellingen in paragraaf 2.3 wordt een opmerking hierover toegevoegd.

3 Afwegingen

De technische opmerkingen over de kaarten en de inhoud van het Groenprogramma zijn getoetst op juistheid en verwerkt. In dit hoofdstuk worden een aantal inhoudelijke reacties en antwoorden samengevat. Veelal leiden deze opmerkingen niet tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma. In dit hoofdstuk wordt voor een aantal reacties toegelicht waarom niet/wel.

3.1 Clustering

3.1.1 zorg over de verplichting tot clustering

Enkele gemeenten spreken hun zorg uit over de verplichting tot clustering, terwijl andere gemeenten aangeven veel meerwaarde zien in deze vorm van samenwerking.

Deze clustering is gericht op een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden, mede door het aanwijzen van een clustervertegenwoordiger als vaandeldrager. Binnen het gebiedsprogramma kan een individuele gemeente nog steeds verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van een (lokaal) project. De belangrijkste subsidieverstrekker (de provincie) vraagt ook om een gebiedsgerichte aanpak. De clustering bevordert continuïteit en zelfcontrole door de groep. Daarnaast zijn de gebiedsprogramma's bedoeld om de visie en doelstellingen van het Groenprogramma toe te spitsen op een gebied en projecten in dat gebied beter op elkaar af te stemmen. Hierdoor ontstaat ook meer inzicht op doelrealisatie en lacunes hierin. In het Groenprogramma is nadrukkelijk ook ruimte voor clustering van gemeenten rond een thema of een route. Hiervoor kunnen gemeenten ook een cluster vormen dat niet aansluit op de huidige geografisch bepaalde clusters.

Conclusie: opmerkingen leiden niet tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma.

3.2 Toetsingskader

3.2.1 nadere uitwerking toetsingskader en proces

Enkele gemeenten vragen om een nadere uitwerking van het toetsingskader. Daarnaast wordt in het algemeen gevraagd de procedure met de gebiedsprogramma's te verduidelijken.

Projecten worden getoetst op basis van de doelstellingen van het programma. Daarbij wordt aangesloten op het toetsingskader van andere subsidieverstrekkers. Per gebied stelt een cluster van gemeenten een gebiedsprogramma op. De gemeenten in het cluster zijn zelf verantwoordelijk voor het opstellen van hun gebiedsprogramma en het toetsen van de projecten, die zij hierin willen opnemen, aan de doelstellingen van het Groenprogramma. Het Ambtelijk Overleg Groen en Holland Rijnland toetsen het (deel)programma uit de gebiedsprogramma's dat de clusters voordragen voor opname in een uitvoeringsovereenkomst. Indien een gemeente het gebiedsprogramma van haar cluster niet heeft vastgesteld, kan het cluster nog steeds projecten van de andere gemeenten in het cluster voordragen voor opname in de uitvoeringsovereenkomst. Een nadere uitwerking van het toetsingskader vergroot de administratieve last en bemoeilijkt het proces van cofinanciering door de regio. De procedure met de gebiedsprogramma's in bijlage 6 wordt verduidelijkt.

Conclusie: opmerkingen leiden tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma.

3.2.2 groenblauwe toets

Over de groenblauwe toets bestaan nog veel vragen en onduidelijkheden, zoals:

- Geldt de toets voor alle ruimtelijke ingrepen (ongeacht grootte/regionaal belang etc.)?
- Geldt de toets ook voor inbreiding (zie punt 3 van de toets)?
- Aan wie moet verantwoording worden afgelegd over de toets?
- de visiekaart naar is onze mening niet voor elke ruimtelijke ingreep te hanteren.

Met de groenblauwe toets is het de bedoeling aan te sluiten bij het reeds vastgestelde Regionaal Beleidskader Duurzame Stedenbouw (RBDS) van de Milieudienst West-Holland. Het gaat om een zelftoets, waarvoor de visiekaart het globale kader vormt. De groenblauwe toets wordt beter aangesloten bij de RBDS en de status van de toets wordt verduidelijkt.

Conclusie: opmerkingen leiden tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma

3.3 Financiën

3.3.1 relatie met de Beheersverordening van het Regionaal Investeringsfonds

Van diverse kanten is gevraagd de relatie van het Groenprogramma met de Beheersverordening van het Regionaal Investeringsfonds (RIF) nader toe te lichten. In de Beheersverordening Regionaal Investeringsfonds Holland Rijnland staat dat 'het Fonds tot doel heeft, het verstrekken van financiële bijdragen aan Medeoverheden in de uitvoeringskosten die verbonden zijn aan de uitvoering van vijf Regionale Projecten in het gebied van de Regio, waaronder de realisatie van het Regionale Groenprogramma (inclusief projecten in het Groene Hart) (art. 2). Om financiële bijdragen te verstrekken ten laste van het RIF stelt het Algemeen Bestuur een programma op: dit Regionaal Groenprogramma (art. 8). Dit programma dient als uitgangspunt voor de inhoud van een projectovereenkomst.'

Op een aantal plekken kijkt het Regionaal Groenprogramma af van de Beheersverordening RIF en moet deze worden aangepast of aangevuld.

- Medeoverheden zijn in artikel 1f gedefinieerd als provincies of het Rijk. Om financiële bijdragen over te kunnen maken aan gemeenten, gemeentelijke ontwikkelingsmaatschappijen en het Betaalorgaan POP2, dienen deze partijen toegevoegd te worden aan dit artikel. Hiervoor volgt aparte besluitvorming in het AB.
- In art. 8 lid 4 staat dat de financiële bijdrage wordt uitgekeerd op basis van een projectovereenkomst. De uitvoeringsovereenkomst in het Regionaal Groenprogramma is een projectovereenkomst conform art 8 lid 4 van de beheersverordening. Een opmerking hierover wordt toegevoegd aan bijlage 6 van het Regionaal Groenprogramma.
- In art 8 lid 5 staat: "Het Dagelijks Bestuur is bevoegd om binnen de ruimte die een Programma hem daartoe laat, nadere invulling te geven aan deelprojecten". De procedure in bijlage 6 van het Groenprogramma geeft aan hoe deze nadere invulling zal plaatsvinden.

Conclusie: opmerking leidt tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma

3.3.2 middelen voor de hele regio

Het idee bestaat bij enkele gemeenten dat de middelen die gereserveerd zijn voor de uitvoering van het Regionale Groenprogramma in hoofdzaak zouden moeten neerslaan in Leidse Ommelanden, Land van Wijk en Wouden, en Duin Horst Weide (voor zover dat in Holland Rijnland ligt). Dit komt volgens Leiden onder andere omdat van het totaal van 30 miljoen "groengelden" uit het RIF al € 10 miljoen is gereserveerd voor de Greenport.

Deze interpretatie komt niet overeen met de verdeling over 5 projecten in de Beheersverordening van het RIF (art 2 lid 1 a tot en met e). In het RIF is 142,5 miljoen gereserveerd voor:

Rijnlandroute (art 7 lid 3):	€ 37,5 miljoen
Rijn-Gouwelijn (West) (art 7 lid 3):	€ 37,5 miljoen
Noordelijke verbinding tussen de N206 en de A44 of A4(art 7 lid 3):	€ 37,5 miljoen
Versterking Greenport Duin- en Bollenstreek (art 7 lid 5):	€ 10 miljoen
Realisatie Regionaal Groenprogramma (incl. Groene Hart) (art 7 lid 6):	€ 20 miljoen

De € 20 miljoen voor Regionaal Groenprogramma uit het RIF zijn bestemd voor de hele regio. Deze groengelden worden in principe ingezet op het grondgebied van de regio. Wanneer regiogrensoverschrijdende projecten of projecten aangrenzend aan de regio grote meerwaarde hebben voor Holland Rijnland kan ook hier een bijdrage aan worden geleverd.

Conclusie: opmerkingen leiden niet tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma.

3.3.3 geen hogere regionale bijdrage voor niet-prioritair gebied

Gevraagd wordt of het mogelijk is om voor niet prioritaire gebieden, (waarvoor 50% subsidie kan worden aangevraagd bij de provincie, in tegenstelling tot prioritaire gebieden waarvoor 75% geldt) de regionale bijdrage te verhogen.

De bijdrage van Holland Rijnland is voor de hele regio maximaal 25% van de inrichtingskosten. Projecten in niet-prioritaire gebieden die in aanmerking komen voor 50 % POP-subsidie via de provincie dienen dus voor de realisatie van het project 25% extra cofinanciering te zoeken in andere bronnen, zoals gemeenten. Het effect van deze aanpak is dat er in prioritair gebied meer mogelijk is. Gemeenten in prioritaire gebieden houden wat meer financiële ruimte over en wij hopen dat ze deze investeren in voorbereidingskosten.

Conclusie: opmerkingen leiden niet tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma.

3.3.4 geen voortijdige uitputting van RIF-gelden voor groen voorzien

Gevraagd wordt of cofinanciering plaatsvindt op basis van een prioritering van alle mogelijke projecten. De zorg is dat het geld straks al op is, terwijl er nog financiering gewenst is voor essentiële strategische groenprojecten.

In het Groenprogramma zijn de doelstellingen en criteria genoemd waar projecten aan moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een regionale bijdrage. De financiële bijdragen worden vervolgens toegezegd in uitvoeringsovereenkomsten. Wanneer zich snel veel plannen aandienen die aan de voorwaarden voldoen kunnen de middelen eerder uitgeput zijn dan de looptijd van het Groenprogramma. Gezien de hoogte van het Groenfonds en de ingediende projecten wordt een voortijdige uitputting van het budget niet voorzien. Aangezien de regionale bijdrage slechts 25 % van de inrichtingskosten bedraagt, zou voortijdige uitputting betekenen dat er voor 2020 al € 80 miljoen is geïnvesteerd in het landschap van Holland. Op basis van de reeds geïnventariseerde groenprojecten op de indicatieve projectenlijst, kan worden gesteld dat deze investering nog niet wordt gehaald.

Conclusie: opmerkingen leiden niet tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma.

3.3.5 geld voor inrichting

Enkele gemeenten vragen voor een bijdrage aan glassanering. Dankzij een dergelijke bijdrage zullen er minder woningen worden gebouwd als kostendrager, wat het groene en open karakter zeer te goede kan komen.

De bijdrage uit het Regionaal investeringsfonds is in principe maximaal 25% van de inrichtingskosten voor Groenprogramma's. Als grondverwerving in de Subsidieregeling Landelijk Gebied van de provincie Zuid-Holland subsidiabel is gesteld, financiert Holland Rijnland hier ook aan mee. De subsidiabele grondverwervingskosten mogen maximaal 10% van de totale projectkosten bedragen. De bijdrage is niet bedoeld voor grootschalige grondverwerving (incl. sanering), onderzoek, schetsontwerp en definitief ontwerp. Als na grootschalige grondverwerving voor bijvoorbeeld glassanering een groene inrichting van het gebied volgt, kan hiervoor wel een aanvraag worden ingediend voor maximaal 25% van de inrichtingskosten.

Conclusie: opmerkingen leiden niet tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma.

3.3.6 geen bijdrage voor beheerskosten van particuliere grondeigenaren

In het Regionaal Groenprogramma was de mogelijkheid gecreëerd om de beheerskosten van particuliere grondeigenaren middels een eenmalige bijdrage van 50% af te kopen. Het doel hiervan was particuliere grondeigenaren (meestal agrariërs) te ondersteunen bij het versterken van de landschappelijke en recreatieve waarde van hun grond en ze voor deze maatschappelijke dienst te compenseren.

Het Portefeuillehoudersoverleg Ruimte heeft op 6 januari 2010 geadviseerd om geen regionale bijdrage te leveren voor beheerskosten van particuliere grondeigenaren. De portefeuillehouders zijn van mening dat het financieren van deze beheerskosten geen regionale taak is. De RIF-bijdrage is bedoeld voor investeringen en niet voor het financieren van beheerskosten van particuliere grondeigenaren, die een maatschappelijke dienst verlenen. Financiering van beheer door particulieren (meestal agrariërs) is de verantwoordelijkheid van de grondgemeente eventueel in samenwerking met omliggende gemeenten of een andere subsidieverlenende instantie. Gevolg is wel dat gemeenten met relatief veel buitengebied hierdoor financieel zwaarder belast zullen worden, waardoor de realisatie van de regionale doelstellingen in gevaar kan komen.

Conclusie: advies leidt tot wijziging van het concept Regionaal Groenprogramma

Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland
Schuttersveld 9, 2316 XG Leiden
Postbus 558, 2300 AN Leiden
Tel. 071 – 523 90 90
Fax. 071 – 523 90 99
info@hollandrijnland.net
www.hollandrijnland.net

